

Sociale medier – på godt og ondt

Præstationspres, idealiseret selvfremstilling og mobning er blandt de negative sider af de sociale medier. Der er derfor brug for øgede digitale kompetencer, lyder det fra sociolog Søren Christian Krogh, som holdt oplæg ved Ungdomsskoleforeningens temadag

AF BJARNE MOURIDSEN

Sociale medier er hverken gode eller dårlige. Sådan lød det overordnede budskab fra sociolog Søren Christian Krogh fra Aalborg Universitet, som holdt oplæg ved Ungdomsskoleforeningens temadag om præstationskultur, køn og sociale medier den 9. februar.

Søren Christian Krogh er nyligt blevet tilknyttet Center for Ungdomsforskning og har skrevet Ph.d. om "Et ungdomsliv under pres". Ved temadagen talte han om formiddagen om præstationskulturens betydning for unges trivsel, mens eftermiddagens fokus netop var de sociale medier.

Handler ikke om tid

Indledningsvis ridsede Søren Christian Krogh op, hvad sociale medier egentlig er karakteriseret ved og om de unges brug af de forskellige medier. Hvor traditionelle medier har en nogenlunde klar opdeling mellem dem, der producerer, og dem, der konsumerer, er disse blandet sammen på de sociale medier til såkaldt "prosumption". De unges brug af de sociale medier er mangesidigt. Ofte understøtter de blot de ting, de i forvejen foretager sig, men de bruges i høj grad også til udbygning af sociale netværk og underholdning. Derfor er det forkert udelukkende at måle de unges brug af de sociale medier i tid.

- Vi skal måle indhold og kvalitet fremfor tid. Altså hvad laver de unge helt konkret, når de bruger medierne. Hvis de overvejende bruger medierne som redskaber til

at understøtte deres gode relationer, så er det positivt. Hvis tiden overvejende bruges på det, som vi tit kalder passivt forbrug – altså hvor man ikke interagerer med andre, men nærmere observerer andre idealiserede og perfekte tilværelser – så kan det være meget negativt for unge. Det handler altså om indholdet af forbruget fremfor tidsforbrug, uddyber Søren Christian Krogh overfor bladet Ungdomsskolen.

Idealiseret selvfremstilling

Efterfølgende blev de gode og dårlige sider af brugen af de sociale medier uddybet. Blandt de gode er, som allerede antydte, at de kan understøtte og facilitere vores sociale liv og dermed også vores trivsel. Undersøgelser viser fx, at de unge, der vurderer, at de har en godt onlineliv, er de samme, som mener, at de har et godt fysisk liv.

Men desværre er der også negative sider, som kan føre til mistrivsel. Det gælder fx overfloden af positiv selvfremstilling og det store fokus på det visuelle, ligesom præstationskrav også gør sig gældende, når antallet af følgere, venner og likes skal gøres op.

- Den overvejende idealiserede og positive selvfremstilling, som hersker på fx Instagram kan have den konsekvens, at det skaber mindreværd og utilstrækkelighed blandt unge. Altså er de ikke gode nok, når de sammenligner sig med andre, eller ikke får den samme grad af anerkendelse

som andre, siger Søren Christian Krogh og fortsætter:

- Barren er så at sige sat utroligt højt for, hvad der kræves af unge for at spille med på f.eks. Instagram. Herunder kan det også skabe ængstelighed, hvis de unge er meget bange for at lave fejl online på disse platforme – altså hvis billederne fx ikke følger de forventninger, som de oplever, og at andre så får øje på, at man ikke kan indfri de forventninger.

Mobning

Præstationspresset på de sociale medier har også en kønnet slagside, mener oplægsholderen:

- Pigerne oplever generelt langt højere forventninger til, at de skal præstere og fremvise de bedste sider af sig selv på sociale medier. Drengene oplever i højere grad, at elementer såsom et hårdt sprog, sociale eksklusionsprocesser og eskalering af konflikter er de negative sider ved medierne.

Megen mobning er flyttet til de sociale medier, hvor udelukkelse, oprettelse af hadesider mv. flourerer. Dertil kommer, hvad Søren Christian Krogh kalder for "digitale tribunalet" så som sladder og udhængning - og som de unge ikke selv ser som egentlig mobning.

- De oplever den slags som en del af kulturen på de sociale medier og derfor ikke nødvendigvis som noget, der er forkert på samme måde, som de oplever mobning som forkert. Men det opleves bestemt

som værende negativt for deres trivsel i de tilfælde, hvor det går ud over dem selv, forklarer han.

Frygten for at være udenfor

Taler vi om de unges tidsforbrug kan det være et problem, hvis unge er bange for at gå glip af noget og derfor hele tiden skal tjekke de sociale medier. Og her er der en social slagside, mener Søren Christian Krogh.

- Der, hvor frygten for at gå glip af noget måske særligt sætter ind, er de tilfælde, hvor man måske føler sig lidt afkoblet rent socialt i forvejen, og så kan man se på medierne, hvordan alle andre øjensynligt har det fedt og laver spændende og sjove ting, som man ikke selv er en del af, siger han og fortsætter:

- Frygten kan også opstå, hvis man f.eks. har sagt nej til noget og så efterfølgende oplever, at det burde man virkelig have været en del af i forhold til det sociale. Så kan man godt blive bange for at sige nej fremover. Jeg har også talt med flere, som

oplever, at de bliver nødt til at lyve om, hvorfor de ikke deltager i en social sammenhæng – simpelthen fordi de har brug for en pause og et pusterum.

Kend det, der ligger bagved

Men hvordan kan vi så minimere de negative sider af de sociale medier. Løsningen er ikke blot at sætte tidsmæssige grænser for brugen, men at øge de unges digitale kompetencer.

- Hvis jeg skal pege på et punkt, hvor de unge mangler digitale kompetencer, så handler det om viden om, hvordan digitalt adfærdsdesign og algoritmerne i sociale medier styrer de måder, hvorpå de interagerer, ser indhold og indhold bliver delt og vist. Altså med andre ord alt det, som ligger bagved det, som de ser, når de bruger sociale medier, samt det der styrer deres adfærd på bestemte måder. De er meget gode til at bruge medierne, men alt det bagved er virkelig svært at gennemskue for unge – og voksne for den sags skyld, forklarer Søren Christian Krogh.

Mød dem med nysgerrighed

Mere konkret anbefaler Søren Christian Krogh kurser med såvel voksne som unge med det mål at forbedre de digitale kompetencer.

- Det er vanskeligt at forestille sig, at alle lærere skal blive eksperter på det her område. Jeg forestiller mig, at man for eksempel kunne tilbyde skoler, at personer med den relevante viden kan afholde et kort dialogbaseret kursus i fællesskab med de unge, hvor der er mulighed for at tale om, hvordan sociale media platformes design sætter nogle særlige rammer for de interaktionsmuligheder, som de unge har på medierne, siger han.

Søren Christian Krogh anbefaler også en mere innovativ seksualundervisning med særligt blik for den digitale verden.

Mere generelt er det vigtigt, at vi i vores tilgang ikke er fordømmende, men tilgår unges medieforbrug på en ikke skandaliserende eller problematiserende måde. At vi møder dem med nysgerrighed frem for forudindtaget.